

PLAN VAN AANPAK

TER VERHOOGING VAN HET

INZAMELPERCENTAGE AEEA

15 januari 2018

Managementsamenvatting

Plan van aanpak

Op verzoek van de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu hebben de gezamenlijke producentenorganisaties een Plan van Aanpak opgesteld, gericht op de verhoging van het inzamelpercentage Afgedankte Elektrische en Elektronische Apparaten (AEEA). Om de kloof te kunnen dichten tussen het huidige inzamelniveau van 45 procent van de nieuw op de markt gebrachte apparaten naar de inzameldoelstelling van 65 procent die vanaf 2019 geldt, richt het Plan van Aanpak zich op de drie belangrijkste lekstromen:

- Meer AEEA verzamelen dat nu nog in het restafval terechtkomt,
- Instellen van een afgifteplicht voor huishoudelijk en professioneel AEEA, om te voorkomen dat het in het 'grijze circuit' terechtkomt,
- Instellen van een rapportageplicht van export voor hergebruik en opgave van de export van AEEA ter verwerking in het buitenland.

All actors principe

Deze drie maatregelen kunnen alleen het gewenste, ambitieuze resultaat bereiken als alle partijen in de keten daaraan volledig en tijdig meewerken en de verantwoordelijkheid nemen die past bij hun rol. De slagkracht van het Monitoringsberaad waarin de ketenpartners samenwerken, zal moeten worden versterkt. Van de overheid vraagt het Plan van Aanpak een toekomstbestendig wettelijk kader dat rekening houdt met de ontwikkelingen in de markt en dat een gelijk speelveld creëert.

Haalbare ambitie

In 2016 is 155.000 ton AEEA geregistreerd. De afstand tot de inzameldoelstelling van 2019 (*distance to target* of DTT) is circa 70.000 ton. Het gezamenlijke volume van drie lekstromen waar het Plan van Aanpak zich op richt, wordt op grond van kwantitatief en kwalitatief onderzoek geraamd op in totaal 184.000 ton. Het is niet realistisch om te verwachten dat deze lekstromen volledig kunnen worden geabsorbeerd, maar als alle ketenpartners zich inzetten voor een integrale uitvoering van het Plan van Aanpak moet het haalbaar zijn om de DTT te overbruggen.

Actiepunten

Het Plan van Aanpak resulteert in de volgende concrete actiepunten die in 2018 uitgevoerd moeten worden:

- Om meer AEEA in te zamelen: (1) opzetten en implementeren van een nieuwe communicatiestrategie, (2) verbeteren van de inzamelfaciliteiten, (3) invoeren van nieuwe inzamelmethodieken en (4) aanhaken van nieuwe ketenpartners, met name professionele ontdoeners en logistieke bedrijven die elektrische apparatuur bezorgen;
- Om binnenlandse lekstromen aan te pakken: (5) invoering van een afgifteplicht en (6) formaliseren van een inzamelstructuur met vergoeding voor eerste inzamelaars;
- Om buitenlandse lekstromen aan te pakken: (7) invoering van een rapportageplicht op export voor hergebruik en (8) registratie van export voor verwerking;
- Overige acties: (9) eenduidig bepalen welke producten vallen onder de scope van de regels inzake afgedankte elektr(on)ische apparaten, componenten, onderdelen etc. en (10) vaststellen van operationele eisen, financiële waarborgen en andere kaders voor producentenorganisaties.

Kostenraming

De producentenorganisaties schatten dat uitvoering van dit Plan van Aanpak jaarlijks tussen 10 en 15 miljoen euro kost, afhankelijk van nadere uitwerking. Deze kosten komen grotendeels bovenop de huidige kosten en worden gedragen door de producentenorganisaties.

Inhoudsopgave

	Inleiding	4
1.	Analyse van het huidige implementatiemodel	6
2.	Huidige inzet producenten	9
3.	Strakkere verantwoordelijkheden	11
4.	Doorkijk naar mogelijke resultaten	14
5.	Actieplannen	17
6.	Nieuwe opzet en werkwijze Monitoringsberaad	20
Bijlage 1	Overzicht onderzoek producentenorganisaties	21
Bijlage 2	Schematisch overzicht actieplannen	24
Bijlage 3	Organogram Monitoringsberaad	26
	Gebruikte afkortingen	27
	Los bijgevoegd:	
Bijlage 4	Brief van staatssecretaris IenM d.d. 12 juli 2017	
Bijlage 5	Onderzoek E-waste in restafval	

Inleiding

Naar aanleiding van het verzoek van toenmalig staatssecretaris Dijkma van Infrastructuur en Milieu aan de voorzitter van het Monitoringsberaad d.d. 12 juli 2017 presenteren de gezamenlijke producentenorganisaties¹ hiermee een Plan van Aanpak gericht op de verhoging van het inzamelpercentage Afgedankte Elektrische en Elektronische Apparaten (AEEA).

Uitgangspunt van dit Plan van Aanpak is het inzamelresultaat van 45 procent², zoals gerapporteerd door het Nationaal (W)EEE Register³ over 2016. Als zonnepanelen buiten beschouwing worden gelaten, is het resultaat 48 procent. Hiermee is de wettelijke inzameldoelstelling voor 2016 gehaald, dankzij de gezamenlijke inspanning van de ketenpartners.

Uit de rapportage van het Nationaal (W)EEE Register blijkt echter ook dat het geregistreerde volume AEEA de afgelopen jaren slechts enkele procenten per jaar groeit. In het huidige groeitempo zal de voor 2019 gestelde inzameldoelstelling van 65 procent van de nieuw op de markt gebrachte apparaten niet worden gerealiseerd.

Zoals reeds aangegeven in de analyse d.d. 16 november 2017, zien de gezamenlijke producentenorganisaties drie manieren om het inzamelvolume versneld op te voeren:

- Meer AEEA inzamelen dat nu nog in het restafval terechtkomt,
- Instellen van een afgifteplicht voor huishoudelijk en professioneel AEEA,
- Instellen van een rapportageplicht van export voor hergebruik en opgave van de export van AEEA ter verwerking in het buitenland.

Ter ondersteuning van deze initiatieven achten de producentenorganisaties noodzakelijk:

- Een toekomstbestendig wettelijk kader dat rekening houdt met de ontwikkelingen in de markt en een gelijk speelveld creëert,
- Vergroting van de slagkracht van het Monitoringsberaad.

Integrale aanpak

Het betreft hier een integrale aanpak. Elk van de drie ambities en beide randvoorwaarden moeten in combinatie met elkaar worden gerealiseerd, om de aanpak te laten werken en de inzameldoelstelling van 65 procent te kunnen halen.

Deze integrale aanpak wordt in het vervolg uitgewerkt:

In hoofdstuk 1 een analyse van het huidige implementatiemodel,
In hoofdstuk 2 uiteenzetting van de inzet van producentenorganisaties tot heden,
In hoofdstuk 3 de vereiste strakkere toewijzing van verantwoordelijkheden,
In hoofdstuk 4 een doorkijk naar de daarmee mogelijk te behalen resultaten,
In hoofdstuk 5 worden de concrete actieplannen gegeven,
In hoofdstuk 6 de zienswijze van de gezamenlijke producentenorganisaties op een nieuwe opzet en werkwijze van het Monitoringsberaad.

De integrale aanpak wordt nader toegelicht en onderbouwd in de bijlagen:

Bijlage 1: schematisch overzicht inzet producenten, bij hoofdstuk 2,
Bijlage 2: schematisch overzicht actiepunten, bij hoofdstuk 5,
Bijlage 3: schematisch overzicht organisatie Monitoringsberaad, bij hoofdstuk 6,

¹ Stichting Bruingoed, Stichting ICT Milieu, Stichting LightRec Nederland, Stichting Metalekro Recycling, Stichting RTA, Stichting Verwijdering Elektrische Gereedschappen, Wecycle, Weee Nederland, Stichting Witgoed en Stichting Zonne-energie Recycling Nederland.

² Inzamelresultaat wordt onder de Europese WEEE Richtlijn en de Regeling AEEA gemeten in procenten van het gemiddelde van de op de markt gebrachte hoeveelheid elektronica in de drie voorafgaande jaren.

³ WEEE staat voor *Waste Electric and Electronic Equipment*, de Engelse term voor AEEA. Dit begrip wordt ook aangeduid als 'e-waste'.

Bijlage 4: brief van staatssecretaris IenM aan voorzitter Monitoringsberaad,
Bijlage 5: onderzoek E-waste in restafval.

Geen inbreuk op vrije mededinging

Dit Plan van Aanpak is gebaseerd op een grote mate van samenwerking tussen de verschillende actoren in de afvalketen. Samenwerking van verschillende organisaties in horizontaal en verticaal verband komt al snel in aanraking met de regels van het mededingingsrecht. Het plan is onder grote tijdsdruk tot stand gekomen en daarom is er nog geen onderzoek gedaan naar de mededingingsrechtelijke aspecten. Partijen in dit plan beogen noch gedogen enige mededingingsrechtelijke beperkingen aan elkaar op te leggen.

Hoofdstuk 1 - Analyse van het huidige implementatiemodel

1.1 Ontwerp van het model

Het huidige implementatiemodel is in 2012-2013 ontworpen, ter implementatie van de Europese WEEE Richtlijn in Nederlandse regelgeving. Dit heeft geresulteerd in de Regeling AEEA die op 14 februari 2014 in werking is getreden. Producenten en verwerkers hebben in nauw overleg met de overheid aan de totstandkoming van die regeling bijgedragen. Strikte implementatie van de Europese richtlijn was een zwaarwegend uitgangspunt voor de overheid, waarbij het politieke klimaat een kop op de Europese richtlijn (zogenoemde *gold plating*) niet toeliet.

Marktregulering

Zowel in Europa als in Nederland is met alle stakeholders discussie gevoerd over het model dat helpt om de inzameldoelstelling van 65 procent te realiseren en lekstromen aan te pakken. Er is gesproken over de mogelijkheid van verplichte afgifte van AEEA aan producenten, maar er is gekozen voor de tweede optie, marktregulering. Marktregulering dient aan drie voorwaarden te voldoen:

1. Het vastleggen van de normen voor passende verwerking. In de Regeling AEEA is hiervoor aansluiting gezocht bij de WEEELABEX-kwaliteitseisen⁴ voor verwerking, die in 2018 worden omgezet in Cenelec-normering.
2. De registratie van de door de markt verwerkte volumes. Hiertoe is de onafhankelijke stichting Nationaal (W)EEE Register (NWR) opgericht die door producenten op de markt gezette producten (*Put On Market*, of POM) en door gecertificeerde recyclers verwerkte volumes AEEA registreert.
3. Adequate handhaving van de verplichtingen van ketenpartners om inzameling en passende verwerking conform de Regeling AEEA te verzekeren.

Geen verplichte rapportage refurbishers

Bij de implementatie is ook gesproken over de verplichte rapportage van refurbishers om inzicht te krijgen in de export van (A)EEA voor hergebruik. In de WEEE Richtlijn is daar echter geen grondslag voor gelegd. Een Nederlandse regeling ter zake zou een kop op de Europese wetgeving zetten wat, gezien de voorgenomen één-op-één implementatie, niet wenselijk werd geacht.

All actors principe

Het was voor alle partijen helder dat alle actoren in de keten een verantwoordelijkheid dragen voor het realiseren van de inzameldoelstelling. Het *all actors* principe betreft consument, gemeente, retail, overheid, verwerkers en uiteraard de producent, en wordt gezien als belangrijke basis voor het halen van de inzameldoelstellingen. Om hier richting aan te geven is het Monitoringsberaad ingericht: een advies- en overlegorgaan dat zijn grondslag vindt in een convenant dat alle ketenpartners hebben ondertekend.

1.2 Evaluatie vier jaar na invoering

Vier jaar na introductie kan op basis van diverse rapportages, onderzoeken en studies geconcludeerd worden dat het implementatiemodel niet het volume inzameling en registratie⁵ van AEEA heeft gegenereerd dat er destijds van verwacht werd. Op acht aspecten schieten de resultaten tekort:

⁴ Het WEEE LABEL of EXcellence (WEEELABEX) is een certificaat dat wordt toegekend aan verwerkers die voldoen aan strenge normen voor 'passende verwerking' van de verschillende categorieën AEEA. De normering is ontwikkeld door het WEEE Forum, de koepel van collectieve inzamelsystemen in Europa. Onafhankelijke auditors zien toe op de naleving van de normen door certificaathouders.

⁵ Registratie vindt plaats in het NWR uitsluitend indien (1) er is verwerkt conform WEEELABEX resp. passende verwerking, en (2) zowel via als buiten de collectieve systemen om.

- a. De inzameling via retail en gemeenten is niet noemenswaardig toegenomen, ondanks alle inspanningen die zijn verricht.
- b. Het aandeel kleine apparaten in het restafval is nog steeds een behoorlijke lekstroom (ca. 32.000 ton, oftewel 10 procent van het AEEA dat op de markt wordt gebracht).
- c. Metaalhoudende stromen, zoals groot witgoed en professionele armaturen, komen grotendeels terecht bij de metaalhandel waar ze uit beeld verdwijnen: er wordt niet passend verwerkt noch geregistreerd.
- d. De volumes die WEEELABEX-gecertificeerde verwerkers inzamelen, verwerken en registreren buiten de producentenorganisaties om, zijn nauwelijks toegenomen.
- e. De handhaving is actief, maar verre van effectief, wat volgens Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) wordt veroorzaakt door problemen in de bewijslast.
- f. Export voor hergebruik wordt nu niet geregistreerd. Uit onderzoek is gebleken dat er bij professionele apparatuur (B2B) een aanzienlijk hoger inzamelpercentage gerealiseerd kan worden, als export voor hergebruik meegeteld wordt.
- g. Het Monitoringsberaad functioneert nog niet voldoende en heeft onvoldoende invloed om de inzameldoelstelling binnen bereik te brengen.
- h. Alhoewel geen direct manco van het huidige beleid, maar wel een aandachtspunt: zonnepanelen en LED-producten dragen flink bij aan het tonnage POM, maar worden voorlopig nog niet afgedankt. Dit zorgt voor een onmogelijke opgave om de inzameldoelstelling te realiseren als percentage van POM.

1.3 Behoeftte aan spelregels voor producenten en marktwerking

Het huidige implementatiemodel richt zich vooral op informatiemanagement. Door een aantal marktontwikkelingen, zoals de concurrentie tussen producentenorganisaties, de verticale integratie van inzamelbedrijven/verwerkers en het in toenemende mate vermarkten van afvalstromen door publieke inzamelbedrijven, is het noodzakelijk om het implementatiemodel uit te breiden met een samenhangende set van spelregels voor producenten(-organisaties) en marktwerking.

Spelregels vormen een essentiële randvoorwaarde om het inzamelpercentage van 65 procent te halen. De hieronder genoemde onderdelen dienen nog nader uitgewerkt te worden (zie hoofdstuk 5).

Financiële waarborg

Een adequate waarborg dient antwoord te geven op de bevinding van ILT⁶ dat het huidige systeem van waarborg aan revisie toe is. Zo ontbreekt een helder toetsingskader om vast te kunnen stellen of de organisatiegraad, het aantal producenten en de middelen voldoende zijn om de producentenverantwoordelijkheid nu en in de toekomst na te kunnen komen. Concurrentie kan tarieven onder druk zetten wat het faillissementsrisico vergroot. Uitgangspunt is dat verschillende waarborgsystemen naast elkaar kunnen bestaan, mits die die rekening houden met de marktomstandigheden, per productgroep gelijk zijn en bij de levensduur van de producten passen.

Kostenvereffening (clearing)

Kostenvereffening is nodig om verschillen tussen producentenorganisaties te verrekenen in het marktaandeel POM en het aandeel in de inzameling van AEEA. Zonder kostenvereffening is er geen dekking om extra inspanning boven het marktaandeel te leveren. Het systeem van kostenvereffening moet eerlijke prikkels in zich hebben en heldere afspraken bevatten over de van toepassing zijnde producten en inzamelkanalen. Het dient gebaseerd te zijn op een éénduidige definitie van de reikwijdte van de producentenverantwoordelijkheid.

⁶ ILT, Financieringsverplichting Afgedankte Elektr(on)ische Apparatuur; naleving artikel 13 en 14 van de Regeling Afgedankte Elektrische en Elektronische Apparatuur.

Individuele producentenregistratie

Voor consumentenapparatuur⁷ geldt dat het praktisch onmogelijk is om individueel een goede invulling aan de AEEA-verplichtingen te geven. In samenspraak met ILT en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) zal een regeling ontworpen moeten worden die individuele registratie alleen toestaat als nadrukkelijk is aangetoond dat de volledige producentenverantwoordelijkheid wordt nagekomen en als dit eenvoudig te controleren is. Dit verzekert dat producenten via individuele registratie zowel op papier als daadwerkelijk in de praktijk aan hun verplichtingen voldoen.

Regels voor toetredende producentenorganisaties

Om de inzameldoelstelling te behalen, is het van belang dat een gelijk speelveld tussen concurrerende producentenorganisaties onderling geborgd is en blijft. Dit speelveld dient toegankelijk te zijn voor nieuwe toetreders die gebonden moeten zijn aan dezelfde afspraken als die gelden voor de bestaande producentenorganisaties. Een helder kader voor toetreding is op eenvoudige wijze te realiseren door de herintroductie van de 'Mededeling' (toestemming vooraf). Zodoende ontstaat duidelijkheid voor nieuwe toetreders, waarbij tegelijkertijd een goed handhaafbaar gelijk speelveld tussen producentenorganisaties geborgd blijft. Daarbij zou bijvoorbeeld de waarborg rekening moeten houden met de maturiteit van de producentenorganisatie.

Regels voor uittreedende producentenorganisaties

Het is belangrijk om te borgen dat er bij het stoppen of in faillissement geraken van een producentenorganisatie géén probleem ontstaat met de AEEA die onder verantwoordelijkheid van de betreffende producentenorganisatie op de markt is gebracht. Dit betekent dat er regels voor uittreeders geschreven moeten worden die dit soort problemen voorkomen.

⁷ Met consumentenapparatuur wordt in dit stuk bedoeld apparaten die door consumenten worden afgedankt. Het criterium ligt dus niet in het product, maar in de gebruiker.

Hoofdstuk 2 - Huidige inzet producenten

Sinds de invoering van wetgeving op de verwijdering van afgedankte elektrische en elektronische apparaten in 1999 hebben de producentenorganisaties ingezet op:

- Inzicht in het gedrag van verbruikers, inzamelaars en verwerkers en de AEEA-stromen die dat gedrag veroorzaakt.
- Organiseren van collectieve inzamelsystemen, in samenwerking met partijen in de keten.
- Communicatie naar alle partijen in de keten en op het verkrijgen van inzicht in inzameling en verwerking.

2.1 Inzicht in inzameling en verwerking

Producentenorganisaties hebben al vóór de inwerkingtreding van de wetgeving in 1999 onderzoek gedaan naar de wijze van inzameling en verwerking (inclusief de mogelijkheden van producthergebruik). Dit en dergelijk onderzoek is in de loop der jaren herhaald, uitgebreid en verdiept, wat heeft geleid tot een hoeveelheid data die in Europa uniek is.

Er zijn data gegenereerd over de POM, het bezit in huishoudens en in bedrijven, de wijze van afdanking en de verwerkingsmethodiek en data over de hoeveelheid die verwijderd is. Producenten hebben een behoorlijk goed inzicht in waar lekstromen ontstaan en waar ze naar leiden. In 2011 is onderzoek gedaan naar complementaire verwijderingsroutes voor professionele elektronica. Nog onvoldoende inzicht is er in professioneel gebruik van apparaten, de wijze van afdanking en de zogenaamde mate van *refurbishen*, inzicht dat essentieel is in het licht van de nieuwe inzameldoelstelling van 65 procent.

Over de jaren is verder veel onderzoek verricht naar onderliggende vraagstukken, zoals de effectiviteit van een verwijderingsbijdrage, *lessons-learned* uit de verwerkingstechnieken, financiële vereffening en het vergelijken van het Nederlandse systeem met de ons omringende landen. Tevens is meegewerkt aan de kennisontwikkeling in landen die in belangrijke mate te maken hebben met het AEEA-vraagstuk.

Alle onderzoeken zijn gedeeld met alle stakeholders, opdat zij er hun voordeel mee kunnen doen. Dit past in het principe van *all actors* die samen in de keten en met de hulp van de overheid tot een aanpak moeten komen. In totaal hebben deze onderzoeken meer dan drie miljoen euro gekost en er worden nog steeds nieuwe aspecten onderzocht, bijvoorbeeld verbetering van het consumentengedrag bij afdanking.

2.2 Organiseren collectieve inzamelsystemen

Producentenorganisaties zijn overeenkomsten aangegaan met gemeenten en retail over samenwerking in de inzameling. In totaal zijn er bijna twaalfduizend inzamelpunten gecreëerd, naast de gemeentelijke milieustraten. Bij alle adressen waar apparaten worden verkocht, kan ook worden ingeleverd.

Bij de overeenkomsten met gemeenten en retail is een ruimhartige vergoeding toegekend voor de kosten van *handling* van afgedankte apparaten, die zowel de gemeenten als een belangrijk deel van de retail op basis van de wet moeten inzamelen. Deze vergoeding loopt op tot 40 procent van de totale kosten. Daarnaast halen producentenorganisaties de ingezamelde afgedankte apparaten om niet op bij gemeenten en retail en verzekeren zij een verantwoorde verwerking.

Samenwerking in sociale initiatieven

Producentenorganisaties hebben in samenwerking met gemeenten verschillende pilots opgezet om te komen tot een betere inzameling en daaropvolgende sortering en demontage. Bij deze nieuwe werkwijze worden op grote schaal mensen ingezet die een afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Hiermee wordt ook een aspect van maatschappelijk verantwoord ondernemen ingevuld.

Hoogwaardige verwerking

Ook voor de verwerkingsfase is veel aandacht: nog vóór de wettelijk verplichte passende verwerking (WEEELABEX) werd er al op basis van deze hoogwaardige aanpak gewerkt. Gezien het belang van deze verantwoorde verwerking hebben producentenorganisaties een stimuleringsprogramma opgezet voor verwerkers om hen te motiveren en te ondersteunen bij het toepassen van de regels. Onverminderd wordt gezocht naar effectieve verwerkingsmethoden, waarbij een hogere materiaal- (en soms onderdeel-) herwinning mogelijk wordt zonder daarbij de financiële randvoorwaarden uit het oog te verliezen.

2.3 Communicatie

Producentenorganisaties hebben erop toegezien dat alle actoren op de hoogte zijn van de Regeling AEEA, zodat alle actoren ook inderdaad kunnen meewerken aan het behalen van de inzameldoelstellingen. Het is tijd om de volledige keten op volle kracht met elkaar te laten samenwerken voor een maximale inzameling en een optimale verwerking.

Producentenorganisaties hebben sinds de invoering van de wet (toen nog het Besluit Wit- & Bruingoed) de ontdoeners geïnformeerd over gescheiden inzameling. Daartoe zijn grootschalige en kleinschalige communicatiecampagnes gevoerd, waarin over de afgelopen 18 jaar zo'n dertig miljoen euro is geïnvesteerd. In dit kader zijn en worden er TV-, radio- en printcampagnes uitgevoerd, gericht op de consumentenmarkt. Ook wordt al jaren ingezet op educatieve campagnes gericht op scholen. Daarnaast zijn er tal van acties en campagnes gevoerd gericht op bedrijven in de installatiebranche, de renovatiebouw en de sloopsector.

De producentenorganisaties hebben zich bij herhaling ingezet om generieke wetgeving uit te werken in praktische toepassingen.

Hoofdstuk 3 – Strakkere verantwoordelijkheden

3.1 Afgifteplicht voor eerste ontvangers

Zoals aangegeven in hoofdstuk 1 heeft de in 2014 gekozen open marktbenadering niet geleid tot het gewenste resultaat. De marktpartijen voor verwerking – en dan met name de metaalrecyclers – hebben hun beoogde rol niet waargemaakt. Het volume dat zij zelf buiten de producentenorganisaties om inzamelen en conform WEEELABEX verwerken en registreren is sinds 2014 niet toegenomen. Grote tonnages aan AEEA worden nog steeds op illegale wijze vermengd en niet op gepaste wijze verwerkt⁸.

Een in te stellen directe afgifteplicht kan deze tekortkoming van het huidige systeem verhelpen. De afgifteplicht wordt opgelegd aan de eerste ontvangers, dat wil zeggen, de partijen die afgedankte apparaten ontvangen uit handen van consument of professionele gebruiker⁹. Zij worden daarmee verplicht om de ontvangen AEEA af te geven aan WEEELABEX-gecertificeerde verwerkers¹⁰, al of niet via een producentenorganisatie en/of uitvoeringsorganisatie. De eerste ontvanger is daarbij verplicht om AEEA separaat op te slaan, mag het AEEA niet mengen met andere afgedankte goederen en moet kunnen aantonen dat het AEEA geleverd is aan een WEEELABEX-gecertificeerde verwerker. AEEA in de administratie classificeren als metalen moet strafbaar zijn.

Handhaving

Een effectieve afgifteplicht van AEEA dient te worden vastgelegd in wetgeving die handhaafbaar geformuleerd is. De afgelopen jaren is gebleken dat het huidige wettelijk kader ILT in de praktijk onvoldoende handvatten biedt. Handhaving loopt naar eigen zeggen aan tegen een haast onmogelijke bewijslast van ongepaste verwerking, wat mede geleid heeft tot het falen van een groot deel van de huidige inzamelstructuur.

Er moet sprake zijn van een zeer eenvoudig en strikt zwart-wit kader zonder interpretatieruimte. Het aantreffen van AEEA buiten de gepaste inzamelstructuur moet direct kunnen leiden tot (financiële) sanctiemaatregelen, zowel voor eerste ontvangers als voor bedrijfsmatige gebruikers/ontdoeners van professionele bedrijfsapparatuur. AEEA mag eenvoudigweg niet meer gemengd met andere metaalstromen worden aangetroffen en/of worden bewerkt en verwerkt.

3.2 Rapportageplicht bij hergebruik

Afgedankte apparaten die geschikt worden gemaakt voor hergebruik (gerefurbished) vinden een nuttige bestemming en passen in de bedoeling van de Regeling AEEA.

Probleem in het huidige implementatiemodel is dat er geen inzicht bestaat in het volume van hergebruik. De afzetmarkt van apparaten die worden hergebruikt, met name in de ICT en professionele markt, ligt voor het grootste deel in het buitenland. Deze apparaten kunnen uiteraard in Nederland niet meer worden ingezameld en verwerkt en het inzamelpercentage dient dan ook voor gerealiseerd hergebruik te worden aangepast, door het volume hergebruik in mindering te brengen op de POM. Daarom dient netto export van producten en garantiegoederen voor hergebruik te worden geregistreerd.

Heldere definities

Om totale duidelijkheid te hebben over de inzameldoelstelling moet er een eenduidige definitie bestaan over wat wel en niet een elektrisch apparaat is. Overheid en

⁸ Onweerlegbaar aangetoond door het Hoffmann-onderzoek, 2017.

⁹ Deze eerste ontvangers zijn o.a. gemeenten, retail, kringloopbedrijven, metaalinzamelaars, sloopbedrijven, installateurs, recyclers, afvalbedrijven, refurbishingbedrijven en WEEELABEX-gecertificeerde verwerkers.

¹⁰ Randvoorwaarde is dat er een functionerende markt van WEEELABEX-gecertificeerde verwerkers bestaat.

producenten dienen te komen tot een eenduidige lijst van apparaten en onderdelen die vallen binnen de reikwijdte van de regeling.

Ook moet eenduidig worden vastgelegd wat verstaan wordt onder 'voorbereiden voor hergebruik' en 'hergebruik', inclusief een kader van welke activiteit wel en niet zonder een WEEELABEX- of Cenelec-certificering mag worden uitgevoerd.

Registratie export voor verwerking

Analoog aan de export voor hergebruik zou ook het inzicht in de export voor verwerking moeten worden verbeterd. Collectieve inzamelsystemen registreren deze export, die valt onder de Europese Verordening inzake Overbrenging van Afvalstoffen (EVOA), al op basis van vrijwilligheid. Het Monitoringsberaad en de overheid dienen een beroep te doen op andere exporterende partijen om dit voorbeeld te volgen.

3.3 Gezamenlijke aanpak verbetering inzamelsysteem

Door consument en professionele ontdoener¹¹ de juiste inzamelstructuur aan te bieden, zullen deze gebruikers hun gedrag aanpassen en AEEA gescheiden aanbieden. Deze verbetering van de inzamelstructuur zal de inzet van alle ketenpartners vergen.

Allereerst moet de gebruiker nog beter worden geïnformeerd over de mogelijkheden tot correct inleveren van AEEA. Eenduidige communicatie die de consument continu wijst op de aanwezige inzamelmogelijkheden zal breed uitgedragen moeten worden door alle ketenpartners. Daarbij moet tevens gecoördineerd gebruik kunnen worden gemaakt van de reeds bestaande communicatiemiddelen, zoals bevestigingsmails van retailbedrijven, aankondigingen binnen logistieke apps en communicatiemiddelen van gemeenten. Gecoördineerde communicatie en educatie zijn belangrijke schakels in het proces.

Vervolgens moeten de ketenpartners de consument voldoende en adequate inzamelfaciliteiten bieden. Bestaande structuren moeten worden verbeterd, nieuwe inzamelmethodieken moeten worden gefaciliteerd. Deze initiatieven worden ondersteund door de sterke maatschappelijke ontwikkeling naar een meer circulaire maatschappij.

Producentenorganisaties spelen namens de producent een belangrijke rol als aanjager binnen de keten bij de coördinatie, ondersteuning en uitvoering van de inzamelstructuur. Een groot deel van de financiering komt voor rekening van de producentenorganisaties. Zij moeten kunnen rekenen op de actieve inzet van de andere ketenpartners die de (potentiële) afgiftepunten voor de consument beheren.

Samen werken aan optimalisatie

Producentenorganisaties zullen met gemeenten moeten zoeken naar een optimalisatie van de inzamelfaciliteiten, onder meer door:

- Verbetering van de bereikbaarheid van milieustraten door openingstijden af te stemmen op de wensen van de deels werkende burger,
- MKB-bedrijven ruimer gebruik van milieustraten te bieden (bij apparatuur waarvan de markt afdoende compliant is),
- Inzet van meer kleinere, onbemande milieustraten die 24 uur per dag bereikbaar zijn,
- Diftar-systemen te overwegen die een aantoonbaar beter scheidingsgedrag¹² laten zien,
- In grote steden aandacht te geven aan het uitsorteren van de AEEA-stroom in nascheidingsinstallaties, in aanvulling op bronscheiding.

¹¹ In het vervolg zal vanwege de leesbaarheid enkel gesproken worden over 'consument' indien een ontdoener wordt bedoeld. In veel gevallen kan 'consument' gesubstitueerd worden door 'professionele ontdoener'.

¹² *Benchmark Huishoudelijk Afval 2016*, NVRD, RWS Leefomgeving en Cyclusmanagement.

In samenwerking met de retail zullen producentenorganisaties grotere stappen moeten zetten:

- Verdere uitbreiding van fysieke inzamelpunten in en nabij winkels,
- Actief openstellen van logistieke brengsystemen van de retail voor terugname van AEEA,
- Betrekken en motiveren van logistieke serviceproviders om mee te werken aan inzameling aan huis bij levering van webwinkelverkoop,
- Actieve steun van de retail aan pilotprojecten Weeelectric en Premium Pick-up.

Metaalinzamelaars zullen zich, net als andere eerste ontvangers, moeten houden aan de afgifteplicht. Dit vraagt om een wettelijk kader en een gezamenlijke aanpak, die zowel een wortel als een stok omvat. Producentenorganisaties en inzamelaars zullen overeenkomsten sluiten die de inzamelingspanningen van de (metaal-) inzamelaars waardeert, de wortel. ILT zal toezien op de juiste handelwijze van inzamelaars, ondersteund door een streng boetekader, de stok.

Branche-organisaties, die grote professionele ontdoeners vertegenwoordigen, zal worden gevraagd zich aan te sluiten bij de ketenaanpak en de *all actor* verantwoordelijkheid. Het is zaak om ook een ontdoenersverantwoordelijkheid te creëren, op basis van een afgifteplicht voor professionele ontdoeners.

3.4 Overheid faciliteert en kadert initiatieven

De overheid heeft een belangrijke faciliterende rol. Met duidelijke wet- en regelgeving kadert de overheid initiatieven en voorkomt zij discussie en interpretatieverschillen in de implementatie daarvan. Met name de heterogene groep van producentenorganisaties is gebaat bij duidelijke kaders aan hun verantwoordelijkheid. Onderdelen zijn een clearingsysteem en een duidelijke structuur voor de financiële zekerheid die geboden moet worden door producenten.

De invloed van Nederlandse producenten heeft ook zijn beperkingen. Zij zijn veelal de importeurs die nagenoeg geen invloed hebben op het productieproces van het product dat in het buitenland plaatsvindt. Zaken als *'design for recycling'* en *'design for re-use'* kunnen in de praktijk hoegenaamd niet worden beïnvloed door de Nederlandse importeur. Deze ambitie tot verandering zal vanuit Europa moeten worden aangejaagd.

Binnen de juiste, door de overheid te scheppen volledige en samenhangende kaders verbinden de ketenpartners zich aan het Plan van Aanpak en stemmen zij in met de concrete doelstellingen en acties zoals hierna gegeven in hoofdstuk 5.

Hoofdstuk 4 - Doorkijk naar mogelijke resultaten

Zoals eerder aangegeven, zien de producentenorganisaties drie manieren om te voldoen aan de inzameldoelstelling van 65 procent. Dit driesporenbeleid is gebaseerd op een aantal kwantitatieve en kwalitatieve analyses. Dit hoofdstuk geeft inzicht in

- De huidige stand van inzameling en registratie van AEEA,
- De *distance to target* (DTT) op weg naar de inzameldoelstelling van 65 procent,
- De potentie om de DTT te overbruggen.

4.1. Huidige stand van zaken

In de voorgaande drie rapportagejaren (2014 tot en met 2016) is jaarlijks gemiddeld 343.000 ton nieuwe elektrische en elektronische apparatuur op de markt gebracht. In 2016 is 155.000 ton AEEA ingezameld. Dit geeft een inzamelpercentage van 45 procent inclusief zonnepanelen en 48 procent zonder zonnepanelen. Om de inzameldoelstelling van 65 procent in 2019 te halen, zou 223.000 ton ingezameld moeten worden. De *distance to target* is daarmee afgerond: 70.000 ton.

In onderstaand overzicht zijn deze cijfers nader gespecificeerd per productcategorie.

	Productcategorie	POM gemiddeld 2014-2016	Ingezameld 2016	Inzameling %	DTT 65%	Target in tonnen	DTT in tonnen
1	Groot huishoudelijk	169.733	76.300	45	20	110.327	34.027
2	Klein huishoudelijk	34.667	13.400	39	26	22.533	9.133
3	IT en Telecom	51.700	28.300	55	10	33.605	5.305
4a	Beeldbuis/FPD, audio/video	23.067	24.900	108		14.993	- 9.907
4b	PV-panelen	23.967	100	0	65	15.578	15.478
5	Verlichting	13.900	4.000	29	36	9.035	5.035
6	Gereedschap	15.533	2.700	17	48	10.097	7.397
7	Speelgoed, sport	3.567	1.000	28	37	2.318	1.318
8	Medisch	1.200	300	25	40	780	480
9	Meet- en controle-apparatuur	2.967	2.400	81		1.928	- 472
10	Automaten	2.433	1.200	49	16	1.582	382
	Totalen	342.733	154.600	45	20	222.777	68.177

4.2 Lekstromen

Naast de hiervoor gespecificeerde AEEA-stromen die door de producentenorganisaties worden ingezameld en verwerkt, zijn er de stromen die buiten beeld blijven. Hier ligt het potentieel voor verhoging van de inzamelvolumes en inzamelpercentages.

De *WEEE Flows*-studie uit 2012¹³ geeft inzicht in waar vrijgekomen AEEA naar toe gaat:

- 125.000 ton (28%) werd dat jaar ingezameld en conform WEEELABEX verwerkt en geregistreerd door producentenorganisaties,

¹³ *The Dutch WEEE Flows*, United Nations University, 2012. Dit onderzoek komt tot een hogere POM (440 miljoen kilo) dan het Nationaal (WEEE) Register, dat zich baseert op de feitelijke opgave van producenten en importeurs.

- 110.000 ton (25%) werd verwerkt, maar niet geregistreerd waarbij niet duidelijk is of dat conform WEEELABEX gebeurd is,
- 38.000 ton (9%) belandde bij het restafval,
- 44.000 ton (9%) werd geëxporteerd voor hergebruik,
- 78.000 ton (17%) is gekwalificeerd als niet geïdentificeerd of niet-identificeerbaar.

4.3 Aandachtspunten voor de komende jaren

Zonnepanelen zijn 'een vreemde eend in de bijt': in 2014-2016 is jaarlijks gemiddeld 24.000 ton op de markt gebracht en dat zal de komende jaren sterk toenemen. De inzameling is momenteel afgerond nihil en zal dat ook de komende jaren blijven (zie ook hoofdstuk 5). Dit vertekent het beeld ten nadele van het inzamelpercentage; daarom rapporteert het NWR over de inzameling zowel inclusief als exclusief zonnepalen.

Beeldschermen: CRT-beeldschermen zijn zwaarder dan de platte beeldschermen. CRT wordt niet meer verkocht, maar wel ingezameld (15.600 ton in 2016). Dit vertekent het beeld ten gunste van het inzamelpercentage, al wordt die vertekening minder omdat de inzameling van CRT met circa 20 procent per jaar afneemt. Daarbij komt dat platte beeldschermen een lange gebruiksduur hebben, waardoor de inzameling vooralsnog beperkt zal zijn.

Professioneel: de huidige inzamelsystemen zijn tot nu toe vooral gericht op de consumenten en de afdanking door consumenten. Uitzonderingen hierop zijn onder andere stichting LightRec, die grote investeringen heeft gedaan in de inzameling van professionele armaturen en verlichting, en stichting RTA met investeringen in de inzameling van professionele technologische apparatuur. Aangenomen wordt dat veel professionele apparaten dan wel apparaten afgedankt door bedrijfsmatige ontdoeners grotendeels worden gereviseerd (export voor hergebruik) en buiten beeld van het NWR blijven.

Open scope: per augustus 2018 wordt een nieuwe indeling in productcategorieën doorgevoerd. Deze *open scope* voorziet in zes productcategorieën, in plaats van de huidige tien. Dit zal leiden tot een toename van POM van vooral grote professionele apparatuur, die zoals hierboven opgemerkt nauwelijks ingezameld worden. Daarnaast vallen consumentenarmaturen dan in de scope van de regeling.

De hoeveelheid nieuw op de markt gebrachte én afgedankte apparatuur (AEEA) zal de komende jaren naar verwachting toenemen. De Global E-waste Monitor¹⁴ meldt dat van 2014 op 2016 de hoeveel AEEA wereldwijd met circa 8,8 procent is toegenomen.

4.4 Potentie inzameling

Om de DTT van 70.000 ton te overbruggen, is op basis van de kwantitatieve en kwalitatieve onderzoeken en rapportages de volgende doorkijk te maken:

a. Lekstroom restafval

Betreft: kleine apparaten en lampen.

DTT: 20.000 ton.

Potentieel op basis van de *WEEE Flows*-studie en actualisatie van onderzoek Witteveen+Bos¹⁵: 30.000 ton.

b. Lekstroom binnenland

Betreft: ijzerhoudende apparaten (groot witgoed en armaturen).

¹⁴ *The Global E-waste Monitor 2017*, United Nations University (UNU), International Telecommunication Union (ITU) en International Solid Waste Association (ISWA).

¹⁵ *E-waste in restafval*, Witteveen+Bos, 2017.

DTT: 40.000 ton.

Potentieel op basis van de *WEEE Flows*-studie en bevestiging van het Hoffmann-onderzoek¹⁶: 110.000 ton.

c. Lekstroom buitenland

Betreft: hoogwaardige apparaten geëxporteerd voor hergebruik (IT, professioneel).

DTT: 10.000 ton.

Potentieel op basis van de *WEEE Flows*-studie: 44.000 ton.

In het volgende hoofdstuk is de planmatige aanpak gegeven, gebaseerd op deze inzichten.

¹⁶ *WEEELABEX-verwerking groot witgoed*, Hoffmann Bedrijfsrecherche, 2017.

Hoofstuk 5 - Actieplannen

Dit Plan van Aanpak is een ultieme poging van de producentenorganisaties om in samenwerking met de andere actoren te komen tot een aanzienlijke toename van de inzameling en verantwoorde verwerking van AEEA. Volledige uitvoering van dit plan zal leiden tot een inzamelingspercentage van 65 procent van het gemiddelde van de op de markt gebrachte hoeveelheid elektronica in de drie voorafgaande jaren.

De doelstelling stelt de ketenpartners voor een immense uitdaging. Inzameling van 65 procent van alle nieuw op de markt gebrachte apparatuur betekent in feite dat bijna alle afgedankte apparaten in een jaar teruggenomen moeten worden dan wel verantwoord moet worden waar ze uiteindelijk terecht zijn gekomen. Die uitdaging is zo immens dat er niet getornd kan worden aan het integrale karakter van dit plan. Elke voorwaarde die hiervoor genoemd is, en die hieronder in acties worden uitgewerkt, zal vervuld moeten worden.

Met het oog op de inzameldoelstelling in 2019 dienen onderstaande acties in 2018 gerealiseerd te zijn. De producentenorganisaties schatten in dat de uitvoering van dit Plan van Aanpak jaarlijks tussen 10 en 15 miljoen euro kost, grotendeels bovenop de huidige kosten. De exacte hoogte is afhankelijk van de nadere uitwerking van het Plan van Aanpak. Daarbij geldt dat de kosten per organisatie dienen te passen binnen de bestaande kosten-batenstructuur van deze organisatie.

Zonnepanelen en de inzameldoelen:

Zonnepanelen genereren (vanwege de lange levensduur en de vroege levensfase van de markt) de komende jaren geen significante hoeveelheden afval. Zonnepanelen zullen dan ook géén bijdrage aan de toename van het inzamelpercentage kunnen geven als gevolg van de te nemen acties in welk plan van aanpak dan ook. De Zonne-energiesector ondersteunt het actieplan in generieke zin, maar zal vanwege bovenstaande voor de zonnepanelen géén bijdrage geven aan specifieke taken en kosten gerelateerd aan het verhogen van de inzamelpercentages.

5.1 Meer AEEA inzamelen

1. *Opzetten gecoördineerde communicatiestrategie*

Tijdspad: 3 + 3 maanden

Ketenpartners: producentenorganisaties, ministerie van IenW, gemeenten en retail

Kostenraming: €3.000.000

Toelichting: hoofdstuk 3.3

Werkzaamheden:

- Communicatiestrategie en -middelen te integreren met bestaande en nieuwe inzamelmethodieken (3 maanden),
- Implementatie van koepelcampagnes en productgerichte campagnes (3 maanden).

2. *Verbeteren bestaande inzamelmethodieken*

Tijdspad: 3 + 9 maanden

Ketenpartners: producentenorganisaties, gemeenten en retail

Kostenraming: €2.000.000

Toelichting: hoofdstuk 3.3

Werkzaamheden:

- Inventarisatie van verbeteringen van de huidige infrastructuur zoals ruimere toegankelijkheid milieustraten (3 maanden),
- Implementatie van verbeteringen via convenant of wetgeving (9 maanden).

3. *Invoeren nieuwe inzamelmethodieken*

Tijdspad: 3 + 9 maanden

Ketenpartners: producentenorganisaties, gemeenten, retail

Kostenraming: €3.000.000

Toelichting: hoofdstuk 3.3

Werkzaamheden:

- Vaststellen van randvoorwaarden ten behoeve van nationale opschaling van bestaande pilotprojecten Weeelectric en Premium Pick-up Partner plus inventarisatie van mogelijke andere inzamelmethodieken (3 maanden),
- Implementatie van nieuwe methodieken (9 maanden).

4. *Aanhaken andere ketenpartners*

Tijdspad: 6 maanden

Ketenpartners: allen

Kostenraming: N.A.

Toelichting: hoofdstuk 3.3

Werkzaamheden:

- Aan laten haken van nieuwe ketenpartners waaronder vertegenwoordigers van professionele ontdoeners en logistieke bedrijven actief in bezorging EEA.

5.2 Lekstromen binnenland

5. *Invoering afgifteplicht*

Tijdspad: 12 maanden

Ketenpartners: Ketenpartners, ministerie van IenW en ILT

Kostenraming: N.A.

Toelichting: hoofdstuk 3.1

Werkzaamheden:

- Partijen komen tot definitie van afgifteplicht (3 maanden),
- Ministerie van IenW zorgt voor wettelijk kader van afgifteplicht, inclusief boetestructuur (3 maanden),
- ILT adviseert ministerie IenW welke wettelijke handvatten nodig zijn voor handhaving (12 maanden).

6. *Formaliseren inzamelstructuur eerste inzamelaars*

Tijdspad: 3 + 3 maanden

Ketenpartners: producentenorganisaties, verwerkers, samenwerkend in Taskforce

Kostenraming: €5.000.000

Toelichting: hoofdstuk 3.1 en 3.3

Werkzaamheden:

- Ontwerp vergoedingenmodel van daaraan gekoppelde inzameling (3 maanden),
- Implementatie van het nieuwe model (3 maanden).

5.3 Lekstromen buitenland

7. *Rapportageplicht export t.b.v. hergebruik en verwerking*

Tijdspad: 12 maanden

Ketenpartners: producentenorganisaties, ministerie van IenW

Kostenraming: €150.000

Toelichting: hoofdstuk 3.2

Werkzaamheden:

- Producentenorganisaties voeren onderzoek uit naar aandeel hergebruik die in het buitenland plaatsvindt en inventarisatie marktspelers in (met name) professionele markt (9 maanden),

- IenW zorgt voor wettelijk kader ten behoeve van registratie van export van producten voor hergebruik en verwerking in het buitenland (12 maanden),
- Producentenorganisaties registreren vrijwillig de export voor verwerking.

5.4 Overig

8. Definiëren producten binnen nieuwe scope

Tijdspad: 6 maanden

Ketenpartners: ministerie van IenW, producentenorganisaties

Kostenraming: N.A.

Toelichting: hoofdstuk 3.2

Werkzaamheden:

- Eenduidig bepalen van scope inzake elektrische en elektronische apparaten, componenten, onderdelen, etc.,
- Opstellen en publiceren van een uitgewerkte naslaglijst met producten die binnen de scope vallen.

9. Vaststellen kaders producentenorganisaties, waaronder methode van financiële waarborg

Tijdspad: 6+6 maanden

Ketenpartners: ministerie van IenW, producentenorganisaties, ACM, ILT

Kostenraming: N.A.

Toelichting: hoofdstuk 1.3 en 3.4

Werkzaamheden:

- Vaststellen van operationele eisen aan producentenorganisaties en onderlinge verhouding (o.a. clearing), (6 maanden),
- Bepalen van uniforme opzet van financiële waarborg (6 maanden),
- Vastleggen in wetgeving (12 maanden).

Hoofdstuk 6 - Nieuwe opzet en werkwijze Monitoringsberaad

Het WEEE Monitoringsberaad is het gremium dat op grond van de Regeling AEEA toeziet op de realisatie van de doelstellingen voor inzameling en verwerking van AEEA. Hiermee wordt invulling gegeven aan het *all actors* principe. Het functioneren van het Monitoringsberaad is recent geëvalueerd door ABDTOPConsult¹⁷. De conclusie is dat de slagkracht van het beraad vergroot moet worden.

In het evaluatierapport is een groot aantal aanbevelingen gedaan om de effectiviteit van het beraad te vergroten, zowel fundamenteel als ten aanzien van het planmatig en resultaatgericht werken. Deze aanbevelingen worden in dit Plan van Aanpak grotendeels overgenomen. Zij worden geïmplementeerd in een meerjarig programma dat is opgesplitst in vier programmalijnen:

1. Versterking inzameling,
2. Lekstromen binnenland,
3. Lekstromen buitenland,
4. Versterking kaders.

Rond de drie inhoudelijke programmalijnen (Versterking inzameling, Lekstromen binnenland en Lekstromen buitenland) worden drie gelijknamige werkgroepen gevormd. Die werkgroepen coördineren en bewaken alle gezamenlijke initiatieven die bijdragen aan het realiseren van de doelstelling op dit domein. Deze initiatieven kunnen liggen op het vlak van onderzoek, pilots, implementatie van nieuwe inzamelmethoden, communicatie, beleid- en regelgeving, handhaving, etc.

De procesmatige programmalijn 'Versterking kaders' is belegd bij een werkgroep die waakt over de randvoorwaardelijke thema's, waaronder scope, definities en waarborg financiering.

In aansluiting bij het rapport van ABDTOPConsult achten wij bij al de programmalijnen een zware vertegenwoordiging (managementniveau) van de overheid bij deze lijnen van belang.

De werkgroepen worden voorgezeten door een op korte termijn nieuw in te stellen programmamanager, met vaste ondersteuning van het programmasecretariaat. De programmamanager wordt 50-50 gefinancierd door het Rijk en de producentenorganisaties.

Per programmalijn worden de acties uit hoofdstuk 5 uitgewerkt tot een concreet actieprogramma 2018-2019, geaccordeerd, uitgevoerd, bewaakt en waar nodig aangevuld met nieuwe initiatieven. De programmamanager maakt deel uit van de Stuurgroep 65%, onder leiding van de voorzitter van het WEEE Monitoringsberaad. De stuurgroep bestaat verder uit een aantal vertegenwoordigers op directieniveau vanuit de verschillende groepen van deelnemers aan WEEE Monitoringsberaad, waaronder een vertegenwoordiging van organisaties van professionele ontdoeners.

Het programmasecretariaat verzorgt kennisdeling over de successen en voortgang van de initiatieven van de verschillende programmalijnen via een periodieke nieuwsbrief. De bijeenkomsten van het brede WEEE Monitoringsberaad krijgen een nieuwe functie om kennis en voortgang te delen en nieuwe initiatieven en knelpunten te bespreken. Hierdoor kan ook de noodzaak van individuele belangenbehartiging per producentenorganisatie in balans gehouden worden met de noodzaak van een toename in slagkracht van het Monitoringsberaad.

¹⁷ *Evaluatie Monitoringsberaad WEEE*, ABDTOPConsult, 2017.

Bijlage 1 - Overzicht onderzoek producentenorganisaties (bij Hoofdstuk 2)

Onderzoeken m.b.t. systeemeisen	Toelichting	Jaar	Uitvoering
Apparettour	Eerste inzameling en verwerkingsonderzoek ter wereld.	1996	Ploos van Amstel Milieu Consulting
Collectief Systeem voordelig voor individuele producenten/importeurs en milieu	Welk systeem biedt de beste prijs/kwaliteitsverhouding voor deelnemers. Met kwaliteit is hier bedoeld de milieukwaliteit.	1999	PWC
Bezitmeting	De doelstelling van het onderzoek is om t.b.v. het huidige en toekomstige beleid van de stichtingen Bruingoed, ICT Milieu en Witgoed inzicht te verwerven in de hoeveelheid en het gewicht van de bruingoed-, witgoed- en grijsgoedproducten die in bezit zijn van de Nederlandse huishoudens. Daarnaast wil men zicht krijgen op de hoeveelheid goederen die de Nederlandse huishoudens in 2006 hebben verwijderd.	2007	GfK
Complementaire Stromen	De omvang van de e-waste afvalstromen en de wegen die zij volgen naar de verschillende eindbestemmingen in en buiten Nederland.	2008	Witteveen+Bos
MKB Bezitmeting	Een aanzienlijk deel van de kleinere ondernemingen (1-10 werknemers) verwijderd haar e-waste als een huishouden. Door deze kleine ondernemingen aan het bezit- en verwijderingsonderzoek (bezitmeting) toe te voegen, krijgen we inzicht in de hoeveelheid e-waste dat in bezit is van het MKB en het aandeel dat het MKB verwijderd als een huishouden. Het inzicht in de totale e-waste stroom van Nederlandse "huishoudens" verbetert hierdoor substantieel.	2009	GfK
Container Meting	Het onderzoek naar de samenstelling van e-waste dat aan de systemen wordt aangeboden, uit te voeren door Witteveen+Bos. Hierin worden containers uit elkaar geplozen, waarbij apparatuur op merknaam, gewicht, omvang, soort, etc. worden geanalyseerd. Daarmee verkrijgen we waardevolle informatie over gemiddeld gewicht en zeker ook: leeftijd van apparatuur.	2009	Witteveen+Bos
Retourstromen Professionele Apparatuur	Uit onderzoek bleek dat wanneer ook de routes naar vergunde verwerkers, export en producthergebruik mee mochten worden geteld, de inzameldoelstellingen gehaald zouden worden.	2011	RTA
Dutch E-waste Quantification	Hoeveel wordt er afgedankt, waar komt het terecht en kunnen er eenvoudige berekeningsmethoden worden ontwikkeld voor het vaststellen van POM en Generated?	2012	UNU
Gemeente Schouw		2012	Witteveen+Bos
Eigendom van E-waste	Wie is eigenaar van e-waste?	2012	BV Consultancy
Marktverwachting Lampenverkoop		2012	LightRec
Bezitmeting TV en andere		2013	GfK
Actieplan inzamelen lampen en armaturen		2014	Möbius

Afvoeren oude lampen en armaturen door professionele gebruikers		2014	GOOS
Onderzoek professionele lampen en armaturen		2014	Witteveen+Bos
Bezitmeting Bedrijven	EEA in gebruik bij bedrijven.	2015	GfK
Bezitmeting Wit en TV	Meting CRT TV, Groot Witgoed.	2016	GfK
Kliko-onderzoek	Hoeveel klein AEEA verdwijnt in het restafval?	2017	Witteveen+Bos
Tracker onderzoek Groot Witgoed	Welke route volgt metaalhoudend witgoed vanaf de kleine inzamelaar?	2017	Hoffmann
Onderzoek consumentenarmaturen		2017	GOOS
Lamptype survey		2017	GfK
Onderzoeken m.b.t. vergoedingen	Toelichting	Jaar	Uitvoering
Mystery shopping	Geeft de detailhandel invulling aan de wettelijke verplichting afgedankte energiezuinige lampen in te nemen bij aankoop van een nieuwe (de zogenaamde oud-voor-nieuw verplichting)?	2011	Consumentenbond
Mystery shopping		2012	Consumentenbond
Mystery shopping		2013	Consumentenbond
Mystery shopping		2014	Consumentenbond
Mystery shopping		2015	Consumentenbond
Gemeenteschouw	Monitoring gemeentelijke milieustraten	2016	Witteveen+Bos
Onderzoeken m.b.t. recyclingtechniek	Toelichting	Jaar	Uitvoering
MARAS Optimalisatie Recycling (CRT&CFC)	Het NVMP Recycling Optimalisatie Model is ontwikkeld om a priori inzicht en kennis te verschaffen over de te verwachten resultaten van de verwerking van e-waste. In dit onderzoek is met name gekeken naar verwerking van CRT-apparatuur en koel-/vriesapparatuur.	2009	MARAS
MARAS Optimalisatie Recycling (OWEB)	Het NVMP Recycling Optimalisatie Model is ontwikkeld om a priori inzicht en kennis te verschaffen over de te verwachten resultaten van de verwerking van e-waste. In dit onderzoek is met name gekeken naar verwerking van OWEB (Overig Wit- en Bruingoed)	2009	MARAS
StEP	"Increased Environmental Performances, Lower Processing Costs". Vergroten van de recyclingpercentages tegen lagere kosten zonder de juiste (eind)verwerking van reststoffen uit het oog te verliezen.	2011	StEP
MARAS	Grondstoffenrotonde: echte mogelijkheden	2011	
Kritische Stoffen in E-Waste		2012	MARAS
Design for Recycling		2013	MARAS
Fundamental Rules & General Guidelines for recycling & resource efficiency		2014	MARAS

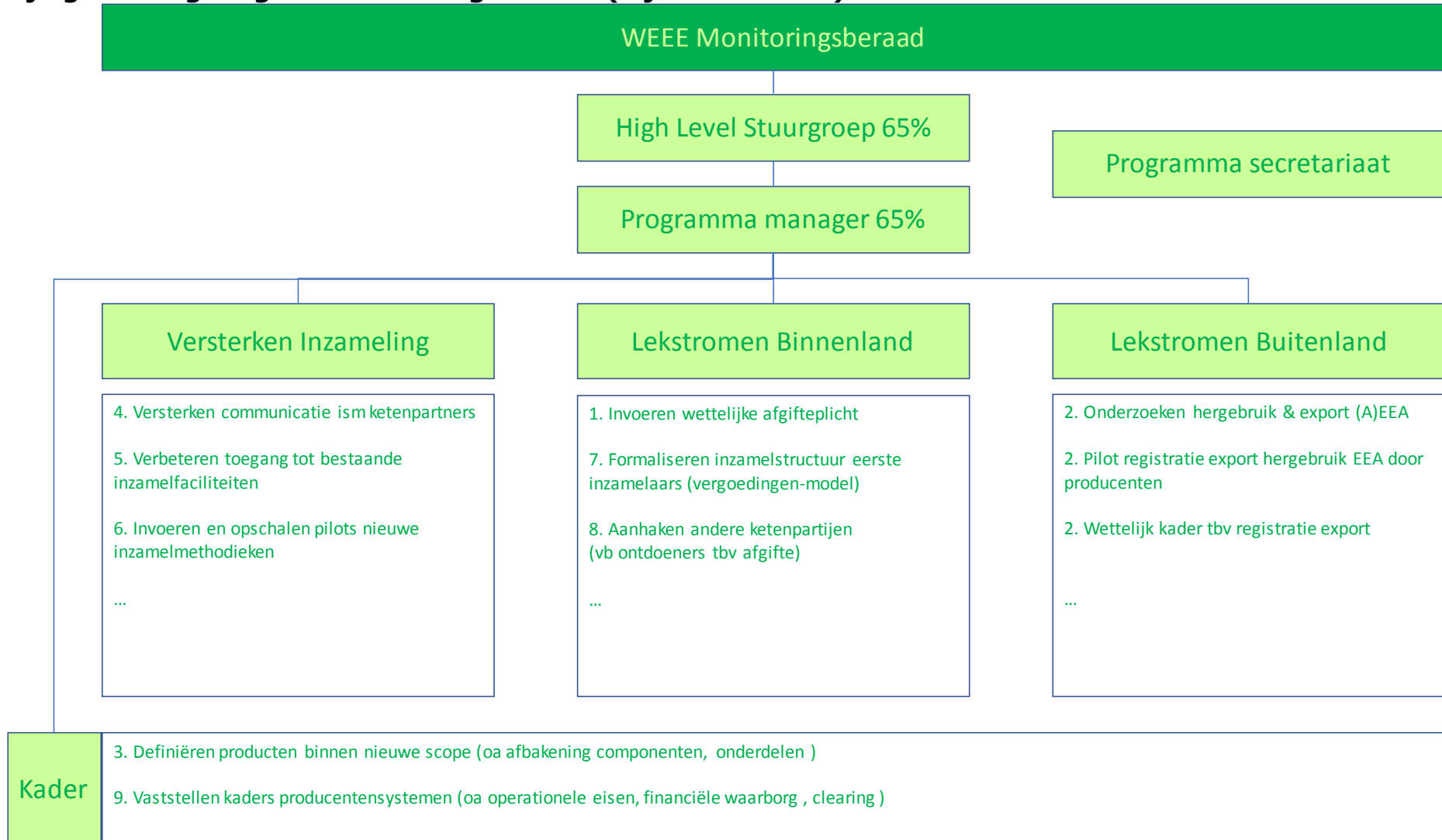
Onderzoek en kennisontwikkeling in het buitenland	Toelichting	Jaar	Uitvoering
China	De mogelijkheden van verwerking via deep-disassembly in Shanghai en HuangZhou en bij Chiho-Tande. Overleg met milieu-functionarissen in Shanghai-regio.	2008	StEP-NVMP
StEP Summerschool	In samenwerking met UNEP en Philips.	2010	StEP
Havenbezoek ASD en RDAM	In samenwerking met ILT en Douane situatie in havens besproken en gezien. Mogelijkheden tot handhaving besproken.	2010	NVMP
Port Study	Onderzoek naar exporthavens in Europa, In Nederland in Amsterdam en (mogelijk) Rotterdam.	2010	Oko Instituut
Feasibility Study	In 2008 is er een samenwerkingsverband (<i>Joint Work Programme</i>) gesloten tussen de milieu-instanties in Ghana en de Nederlandse milieu-inspectie. Aan Ghanese zijde zijn dit Ghana Environment Protection Agency, Ghana Customs Excise and Preventive Service en Ghana Ports and Harbours Authority. In het kader van het JWP zullen de autoriteiten samenwerken om de handhaving en naleving van regels te verbeteren die ongewenste stromen willen tegengaan. Daarbij wordt met name ook de uitwisseling van informatie nagestreefd. Als derde onderdeel van het JWP wordt er een feasibility studie gedaan, naar de haalbaarheid van recycling van e-waste en het verminderen van milieuschade door e-waste in Ghana. Wij willen zoeken naar informatie over stromen e-waste, het opleiden van partijen die zich bezighouden met de behandeling van e-waste in Ghana, het onderzoeken van de haalbaarheid van een duurzame verwerkingsoperatie en de vergroting van de mogelijkheden tot handhaving en beheersing van stromen (in samenwerking met VROM Inspectie)	2010	EMPA/StEP/NVMP
Japan		2016	Witgoed, Bruingoed, Wecycle
Onderzoeken overige	Toelichting	Jaar	Uitvoering
Rapport Verwijderingsbijdrage		2012	Witteveen+Bos
Benchmark 5 landen		2013	Möbius
Benchmark WEEE Systems	Vergelijking tussen verschillende non-profit systemen in EU.	2013	WCL
Clearing in NL	Vereffeningssystematiek productstichtingen – Weee Nederland	2016	Möbius

Bijlage 2 - Schematisch overzicht actiepunten (bij Hoofdstuk 5)

#	Actieplan	Tijdspad	Ketenspelers	Raming	Acties
5	Invoering afgifteplicht van eerste ontvangers	3 maanden 3 maanden 12 maanden	IenW, ILT en ketenpartners	n.a.	- IenW en ketenpartners komen tot definitie van afgifteplicht - IenW zorgt voor wettelijk kader van afgifteplicht inclusief boestestructuur - ILT adviseert IenW welke wettelijke handvatten nodig zijn voor handhaving
7	Rapportageplicht export t.b.v. hergebruik	9 maanden 12 maanden	Producentenorganisaties, IenW	n.a.	- Producentenvertegenwoordigers initiëren onderzoek dat aandeel hergebruik in kaart brengt inclusief de spelers in deze markt - IenW zorgt voor wettelijk kader t.b.v. registratie van export van producten
8	Definiëren producten binnen nieuwe scope	6 maanden	IenW, producentenorganisaties	n.a.	- Bepalen van scope inzake componenten, onderdelen, etc. - Uitgewerkte naslaglijst met producten die vallen binnen scope
1	Opzetten gecoördineerde communicatiestrategie	3 maanden 3 maanden	Producentenorganisaties IenW, gemeenten, retail	3 miljoen euro	- Taskforce van ketenpartners om communicatiestrategie en middelen te matchen aan bestaande en nieuwe inzamelmethodieken - Implementatie communicatiestrategie
2	Verbeteren bestaande inzamelfaciliteiten	3 maanden 9 maanden	Producentenorganisaties, gemeenten, retail	2 miljoen euro	- Taskforce van producentenorganisaties, gemeenten en retail inzake inventarisatie verbeteringen huidige infrastructuur – bijvoorbeeld ruimere openingstijden milieustraten, MKB-toegang, nieuwe kleine milieustraten - Implementatie verbeteringen via convenant of wetgeving
3	Invoeren nieuwe inzamelmethodieken	3 maanden	Producentenorganisaties, gemeenten, retail		- Taskforce van producenten, gemeenten en retail inzake inventarisatie van nieuwe en/of verbeterde inzamelmethodieken: Weeelectric, Premium pick-up partner

		9 maanden		3 miljoen euro	- Implementatie van nieuwe methodieken
6	Inzamelstructuur eerste inzamelaars formaliseren	3 maanden	Producentenorganisaties, inzamelaars	5 miljoen euro	- Taskforce van producentenorganisaties en verwerkers inzake een vergoedingen model van daaraan gekoppelde inzameling - Wortel en stok aanpak
		3 maanden			- Implementatie van nieuwe model
4	Aanhaken andere ketenpartners	6 maanden	Ketenpartners	n.a.	- Aan laten haken van nieuwe ketenpartners, o.a.: vertegenwoordigers van professionele ontdoeners, logistieke bedrijven
9	Vaststellen kaders producentenorganisaties, waaronder methode van financiële waarborg	6 maanden	IenW, producentenorganisaties	n.a.	- Vaststellen van operationele eisen aan producentenorganisaties en onderlinge verhouding (o.a. financiële clearing)
		6 maanden			- Bepalen van uniforme opzet van financiële waarborg
		12 maanden			- Vastleggen in wetgeving

Bijlage 3 - Organogram Monitoringsberaad (bij Hoofdstuk 6)

Gebruikte afkortingen

ACM	Autoriteit Consument & Markt
AEEA	Afgedankte Elektrische en Elektronische Apparatuur
Cenelec	Cenelec EN 50625 series: Europese standaard voor de verwerking van AEEA
DTT	<i>Distance To Target</i>
EEA	Elektrische en Elektronische Apparatuur
IenW	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport
NWR	Nationaal (W)EEE Register
POM	<i>Put On Market</i> : gewicht van op de markt gebrachte EEA
PV-panelen	Photo Voltaic panelen / zonnepanelen
WEEE	<i>Waste Electric and Electronic Equipment</i>
WEEELABEX	<i>WEEE LABEL of EXcellence</i> : beschrijft de procedures voor recycling, bewerking en verwerking van afgedankte elektrische apparaten en elektronische apparatuur